

НЕВЖЕ?.. Не було ні слів, ні порятунку в словах. Невже — насправду він відчув на собі батіг вогню й ласки, невже ніжністю, оберненою до нього, була тільки безсторонність?.. Але він відчував, як горить шкіра на нім, ця його мовчазна земля, і як золотими слізьми змочене було його мовчання — а голос щось казав йому; і не розуміючи жодного слова, як мертвий не розуміє мови живих — він вирушив у свій путь. Дивними йому ввижались спалені землі, сні й тіла, і птахи, котрі плакали людськими сльозами, виривали собі м'ясиво замість хліба з його рук.

Зрештою, він прийшов до краю, що був уцент складений зі спаленого дерева, зі спалених книжок і спаленого листа — і не міг упізнати лица своєї Мадонни: в чорній скорботі вона дорівнялась тяжкій цій землі, і не було спасіння від цього нескоримого мовчання, та від страху. Ті, що траплялися йому тут, зводили страхові вежі зі страху, їли нужденний хліб і брали з нужденних плоть і кров. Тоді слова відкривалися йому, наче стигми: ні кінця, ні краю не знав — тільки ішов, бо так знав, що служить голосу, котрий насправду міг благодати його — залишитись, біля теплої постелі, біля дня, біля жінки чи біля дітей, котрі не належали йому так, як і він не належав нікому. Не з болю створений був, але володів ним справно, як убивець ножем. Ночами плив човном, вдивляючись у зорі, жорстокі й холодні очі мерців, котрі не можуть засудити цей світ, їм не належний.

Чому мовчиш ти, думалось йому, чому не даш знак? — і побачив тисячі знаків, сотні розіп'ятих тіл уздовж доріг, і далеко, там, з ворожого краю, він бачив, як Див на дереві зводив прудкі ножі зі свого сміху. Пристав до берега, і полишив края води, щоби знову долучитись до людей, котрі в смерті своїй ввижали шлях до істинного життя, до свободи, і прагнули померти у волі, аби здобути силу для нового бою по той бік. З того часу, як позбавив з краси і сили, і позбавив з коня, верхи він був наче вищим для того, аби бачити, аби — кровоточити очима, які вирізало на ликові світло, мовби докоряючи, що не знав своїх гріхів. Так, верхи, він подолав річище, запруджене мерцями — незворушно, в дивовижнім спокої кінь ступав по чужих тілах, бо смерті не чув тут. Вмивався з кривавих джерел — земля кровоточила людьми, не в силі будучи родити життя — тільки смерть поралася тут — і повсюдно — і він тоді полишив коня: вільному воля, свавільному сваволя — думав він, відтинаючи всі ознаки рабства у того, хто служив йому не проти волі, але за законом, складеним до слів між ними — і людьми: воля! воля! він тепер ішов зовсім один. Його стерті ноги лишали по своїх кроках виразний слід, котрий губився тут, в цій напуваній кров'ю траві, в цьому нашіптуванні страхом краю. Він схилив свої коліна перед словами, котрих уже не чув, від губ його відривалися тільки спогади слів — бо тут вже можна було бути вільним від них.

Чимдалі важчим був кожен крок. Урок. Урок, урочище, повне псів старовинних заклять — і вони змучили тільки його, а не його плоть. І з його плоті, лезами розтинаючи непокірні м'язи, встала володарка іншої сторони, Інша, що була дарована йому.

Мовчи, маленька, бо чув уже всі слова.

Мовчи, нещасна, бо говорити не можна про то.

Невже насправду бачила, чи тільки так гадаєш?

Невже? — дощ любові й колишніх слів укривав їх обох, аби могли достатньо бачити — ніхто є володарем цього часу й цієї землі.

Ніж віддавав свою гостроту, хіть свою одвічну не тілу ворожому, а землі, з якої сам постав, аби виросла в землі церквиця-домовина, куди б увійшли душі спраглих, і котру увінчала б Інша його — сутність його і сутра, і коли б знав, що більше не матиме сили — однаково до останку віддав би усе, аби звільнити її — від своєї навали, від тої облуди, котру так старанно годувала його тінь. Він зборов ледь не весь інкуб, що ним був цей світ, але ця подорож тривала й за цим. Ця подорож тривала б і за ним, але він дійшов.

І спершу дійшов краю, де залишилися самі слова. Одні були грізними, інші — безжалісними, або, навпаки — повними всепрощення. Ці слова були дзеркалами його

сутності, далекої від оголення в очищенні, але від того міцної — такої, якою може бути тільки бунтівна й свавільна плоть.
Не розбив — жодного дзеркала. Входив у них, як у воду, вдихаючи гіркий дим, ядучу плоть спаленого щастя; ненависті не стало би сили зрушити хоча би піщинку з цієї землі.

І Ворог невідступно ішов за ним.
Або він — за Ворогом.

З диму легко було йому, але не в силі вдихнути був запах зрізаної трави — і знову, мов стигми, відкривалися йому очі нового чуття, що могло би його провести крізь цей новий, відновлений світ.

Становлення ночі, мовби шатра, повного полонянок.

Запах води.

Мовчання, в якому помирають слова.

Наші слова.

Всі ми народжуємось для того, аби позбутися — чи позбутися.

Немає тільки забуття.

І навіть в небутті — Я пам'ятаю той шепіт, що різав мене, різав стулені уста мої кривими ножами:

іди.

Йди від мене, кохана — некохана моя.

Йди відсіль.

Не відпускай мене, а дай лише собі убити мене — бо я, наче pure poison, прийду.

Там, де ти, там дуже, дуже високо.

Але там, де я — там горить земля.

І самотній вершник протинає сонце мечем.

І той, хто залишив коня, промиває рани в річковій воді, схованій вербами від очей світу лихого й безжального, мов сонце, котре спалить мене.

Мов кров, котра прорве моє тіло.

І той, хто напуває себе водою, лишає непотрібний уже обладунок.

Мій ворог — це я.

Твій ворог — це ти.

Ми зустрінемося.

І там, де ти — це я: ми станем на герць.

Чи будуть ножі це любові?

Правда те, що світ наш годовано болем.

Правда те, що рай наш покарано людьми.

Правда те, що бог нас всіх колись залишає.

Правда те, що без тебе немає мене.

І хай мовчання укриє нас.

